

Modern zamanda dervişlik nasıl olur? Dünyayı ne kadar bırakabiliriz? Dünyayı bırakmanın dünyaya veya bize bir faydası olur mu? Dünya yerine kendimize hayaller, vehimler, komplo teorileri, insanların *gerçekte* nasıl olduğuna dair hikayeler koysak, bu bizi hikmete yaklaştırır mı?

Bizim büyük çaresizliğimiz modern bir dervişliğin, hem bu toplum içinde bir fonksiyon icra edip, hem de Hakkı aramak faaliyeti üzerine düşünce geliştiremiyor olmamız. *Dervişlik* tabiatı itibarıyla kişisel bir mesele, *haydi hep beraber hakkı bulalım* demenin manası, *herkes birbirine yardım etsin* oluyor ama neticede Hakkı birer birer bulmak zorundayız, yolu aşmanın birinci şartı ihlas ise, ihlas da insanın kendi içinde çözeceği bir meseleyse, nihayetinde bütün problem *kışisel bir problem* haline dönüşüyor.

O halde *iç oluş* konusunda söyleneceklerin *dış oluş* konusunda söyleneceklerle bağı nedir? Her sabah işe gidilen, faizle iş yapılan, insanların çoğunlukla basit menfaatleriyle hareket ettiği, *dervişlik* dahil bütün manevi meselelerin dünyevi bir takım hedefler uğruna istismar *edilebildiği* bir dünyada, *ermek* hala mümkün mü?

Budist literatürünü takip ediyorum: Klasik olarak bizim tekke kültürüyle denk düşen bir manastır kültürü, bir de *halk dini* var. *Aydınlanmak* ve *meditasyon* gibi konular sadece manastır kültürünün işleri. Bizim *Budist* deyince anladığımız faaliyetlerin çoğu manastırlarda gerçekleşen faaliyetler, *halk dininin* çeşitli tanrıları, çeşitli inanışları var ama bunlar genelde *günü kurtarmak* için cari gelenekler. Manastırların da farklı düzenleri olmakla beraber, *talip* dilenerek yaşayan, gününün önemli bir bölümünü *oturarak* geçiren insanlar.

Bu iki sınıf *Budiste* son 50 yılda bir de *Batı Budizmi* eklenmiş. Bunlar *aydınlanmaya çalışan modernler*. Hem günlük hayatlarını sürdürmeye, hem de bunun için meditasyon ve sair *araçları* kullanmaya hevesli insanlar. Budizm'in geleneksel inançlarını, diyelim reenkarnasyon veya karma gibi inançları çok da önemsemeyen, Buda'ya *tanrı-ötesi kişilik* yerine *öğretmen* olarak önem veren bir tip. Bunların derdi *aydınlanmak* değil aslında, modern dünyadaki stresi biraz daha hafifletmek ve zorlayıcı amaçlarına ulaşamadıklarında sığınacakları bir *liman*. Bizdeki Yoga meraklısı orta yaşlı hanımların derdi genelde bu, yoksa, deniz kenarında ayak tabanları yukarıya doğru bakarak bağdaş kurup oturacak kadar maddi imkan bulmak, klasik olarak *aydınlanmak* dediklerinin tam tersi bir durum.

Neyse de, bizim millet olarak *hikmet* serencamımız da bu minvalde gerçekleşecektir. Bizdeki dert, Kemalist devrimin Bektaşilik ve Mevlevilik dışındaki tarikatleri yer altına itmesi, sonra bunların da yer altında modern hayattan yalıtılmış bir dünya kurması... 2010 senesinden sonra, siyasi yasaklar hafifleyip, dini manada beklenen iyileşme yaşanmayınca *ortada bir problem var* demeye başladık. Problemin varlığını keşfetmemiz için, hikmet kültürünün saklandığı yerden çıkması gerekiyordu ve çıkınca gördük ki, aslında mecburiyetler yüzünden uzak kaldıkları modernizme eklenmek konusunda o kadar da çekinik değiller. Modern hayatın bir rengi olarak var olan bir *tasavvuf* ise, *Batı Budizmi* neyse, o olabiliyor en fazla, insanlara yaşadıkları hayatı *daha anlamlı* yaşama imkanı veriyor ama genel manada insanların *daha iyi hayatlar yaşamaları* için söylecekleri anlamlı bir söz yok. Veyahut söz var da, bin

sene önce rahmetli olmuş adamların menkıbelerinin bugün bir plazada sunum hazırlayan insana pek faydası yok.